

การพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง
จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

DEVELOPMENT OF A CURRICULUM 'YOUNG TOURIST GUIDES AT WAT
PAI RONG WUA', SONG PHI NONG DISTRICT, SUPHAN BURI PROVINCE,
SOCIAL STUDIES, RELIGIONS AND CULTURE
LEARNING STRAND GROUP FOR GRADE 3 STUDENTS

ภูซงค์ พันธุ์เพชร / PUCHONG PHUNPHET¹

ปราโมทย์ จันทร์เรือง / PRAMOTE CHANRUANG²

วรรณวิไล นันทมานพ / WANWILAI NUNTHAMANOP³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรดังนี้ 1) พัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว และ 2) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรที่พัฒนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบสอบถาม 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.894) 4) แบบประเมินทักษะปฏิบัติ และ 5) แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าร้อยละ วิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่ ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว

1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน จากนโยบายการจัดการศึกษา ของหน่วยงานต่าง ๆ ต้องการให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรเกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม โดยร่วมกับองค์กรต่าง ๆ ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทพสตรี

²รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

และรู้จักเลือกแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาพัฒนาความรู้ เสริมทักษะด้านบุคลิกภาพการเป็นผู้นำ และสามารถพัฒนาสู่อาชีพได้ นักเรียนและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องการให้พัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.2 การพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในส่วนประกอบต่าง ๆ ตามโครงสร้างประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา เนื้อหาเวลาเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยเนื้อหาแบ่งเป็นภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

2. การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

2.1 การทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนสนใจเรียน สนุกสนานในการร่วมกิจกรรม การเป็นมัคคุเทศก์น้อยแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในวัดไผ่โรงวัว ด้วยบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นมัคคุเทศก์

2.2 การประเมินและการปรับปรุงหลักสูตร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะปฏิบัติการเป็นมัคคุเทศก์น้อย อยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจต่อหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร ภาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประถมศึกษา

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop the curriculum entitled 'Young Tourist Guides at Wat Pai Rong Wua', Song Phi Nong District, Suphan Buri Province, Social Studies, Religions and Culture Learning Strand Group for Prathomsuksa 3 students. The specific purposes of this research were to 1) develop the curriculum and 2) evaluate and improve the curriculum. The sample was 30 Prathomsuksa 3 students from Wat Pai Rong Wua School, Song Phi Nong District, Suphan Buri Province during the second semester of academic year 2011. The instruments used in this research were 1) an interview form, 2) a questionnaire, 3) a learning achievement test (a reliability of 0.894), 4) an evaluation form of skills and 5) a satisfaction test towards the curriculum. The data were analyzed in terms of percentage, content analysis, mean, standard deviation and t-test.

The findings showed that:

1. development of the curriculum:

1.1 The basic information, it was found that organizations wanted schools to make a curriculum about problems in community and society. With organizations, schools should support learning process management to let students seek knowledge, information and news. They should be able to choose their local learning resources in order to improve their knowledge and their leadership skills and finally to become their occupation. Students and involving persons showed their want of developing the curriculum.

1.2 The development showed that the curriculum would consist of principles, objectives, student capabilities, desired characteristics, structure, course description, studying time, learning activities, studying media, measurement and evaluation. The curriculum had both theoretical and practical parts

2. Evaluation and improvement of curriculum

2.1 The trialing the curriculum, it showed that students paid attention in the activities and were able to be good tourist guides.

2.2 The evaluation showed that their learning achievement towards the topic was better at a significance level of .05. Their skills in being tourist guides were good. Their satisfaction was rated at the highest level.

Keywords : curriculum development, religion and culture social studies, primary education

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อให้เกิดการผันแปรในการพัฒนาประเทศทั้งด้านประชากร สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง ทำให้ประเทศไทยต้องเร่งเสริมสร้างบุคลากรของประเทศให้เข้มแข็ง มีคุณภาพเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศ การพัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถที่จะบอกกล่าวหรือสามารถสื่อสารให้บุคคลทั่วไปรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้นั้น บุคคลผู้นั้นจะต้องรู้เรื่องราวเหล่านั้นอย่างถ่องแท้ ต้องศึกษาฝึกฝน มีเทคนิควิธีการนำเสนอซึ่งเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ที่สะสมมาจากการเรียนการสอนสมัยเด็ก ๆ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (กรมวิชาการ, 2540: 2) ความมุ่งหมายการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่า

ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และให้สถานศึกษาร่วมกับ ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนการสอนในการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ ในชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 11-13)

ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประชากรไทย คือ การศึกษา และในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถจัดการศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้อง และให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายที่กำหนดไว้จำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายด้าน องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดและเป็นหัวใจของการศึกษา คือ หลักสูตร เพราะเป็นตัวกำหนดหรือกรอบ ของแนวปฏิบัติที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุความมุ่งหมายที่วางไว้ (ใจทิพย์ เข็อรตันพงษ์, 2539: 11) และหลักสูตรเป็นเครื่องมือมีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทาง ในการจัดมวลงประสบการณ์แก่ผู้เรียน อันเปรียบเสมือนแผนที่หรือเข็มทิศที่จะนำทางในการจัด การศึกษาให้บรรลุผล ดังนั้นการกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา และแนวทางปฏิบัติ จึงเป็นรากฐาน ทางด้านสติปัญญา ทักษะและคุณธรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างชัดเจนจึงสามารถใช้หลักสูตรเป็นแนวทาง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546: 21)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม มาตรฐาน ส 1.1 ตัวชี้วัด ข้อ 1 และข้อ 2 ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทาง ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็ก และเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ ด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง แสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ยึดถือหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมสิ่งก่อสร้างในท้องถิ่นและ ภูมิปัญญาไทยการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งประโยชน์ต่อชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 1-2) ซึ่งแนวทางการจัดทำหลักสูตรเพื่อนำมาใช้ฝึกนักเรียนในระดับ ประถมศึกษาเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาประวัติเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่น และสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในวัดไร่โรงวัวอย่างมีกระบวนการเรียนรู้ และทำให้นักเรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ ห่วงแหนรักษาทรัพยากร และใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด แล้วยังเป็นการฝึกทักษะในการเป็นมัคคุเทศก์ เพราะการฝึกให้เป็นมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวที่ดีนั้น จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถมีคุณลักษณะ คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีบุคลิกทั่วไปดี มีศิลปะ ในการพูด (บุปผา คุมมานนท์, 2528: 10)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี เห็นประโยชน์ที่จะได้รับอันก่อให้เกิดความรักและหวงแหนสมบัติ วัฒนธรรม รวมทั้งความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ประกอบกับการเป็นเจ้าของบ้านในอันที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยว จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการอบรมอาสาสมัครส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุพรรณบุรีขึ้น เพื่อสร้างบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการเป็นเจ้าของบ้านที่ดี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้านการเดินทางท่องเที่ยว ทศนศึกษาอย่างถูกวิธี อันจะทำให้เกิดจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ตลอดจนเกิดความรักและหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมของชาติ สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546: 32) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ. 2547-2550 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวสู่ระบบการท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมต่อกับกลุ่มจังหวัด และสู่ความเป็นสากล ซึ่งจัดทำโครงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นขึ้น เพื่อส่งเสริมกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวของจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งได้บรรจุสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวทั่วไปได้รู้จัก คือ วัดไผ่โรงวัว ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 ตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ภายในวัดมีสิ่งก่อสร้างด้านพุทธประวัติ ซึ่งจำลองเหมือนสถานที่จริงจากประเทศอินเดีย (สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี, 2547: 8) การสัมภาษณ์และสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้อง สรุปว่า ต้องการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น โดยใช้ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เป็นสื่อสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อฝึกประสบการณ์ตรงส่งผลให้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตน และประชาชนในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อประเมินผลการใช้และปรับปรุงหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1.1 ศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545

1.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1.3 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและขอบข่ายเนื้อหา การจัดกิจกรรม ที่จะนำมาจัดทำหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.4 ศึกษาประวัติความเป็นมาและสิ่งก่อสร้างในวัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.5 สัมภาษณ์ และสอบถาม ความต้องการพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว จากผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จำนวน 1 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 6 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน เจ้าหน้าที่ในวัดไผ่โรงวัว จำนวน 2 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จำนวน 30 คน

1.6 เก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว

1.7 การสร้างหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยโครงสร้างของหลักสูตร ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดหมาย 3) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5) คำอธิบายรายวิชา 6) หน่วยการเรียนรู้ 7) แผนจัดการเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผล

1.8 การประเมินหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว โดยทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินทักษะปฏิบัติการเป็นมัคคุเทศก์น้อย ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจเรื่องวัดไผ่โรงวัว บุคลิกภาพของการเป็นมัคคุเทศก์ มีจิตวิญญาณของการเป็นมัคคุเทศก์ และมีความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรใช้ประเมินนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการเรียนรู้เรื่องมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ความต้องการพัฒนาหลักสูตร ตามขอบเขตของเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และ อาชีพ ตอนที่ 2 ข้อมูลความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตร หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากผู้บริหารโรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จำนวน 1 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 6 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน และเจ้าหน้าที่ในวัดไผ่โรงวัว จำนวน 2 คน

2.2 แบบสอบถามความต้องการจัดการเรียนรู้เรื่องมัคคุเทศก์น้อย แบ่งเป็น 2 ตอน คือตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับเพศ อายุ และอาชีพผู้ปกครอง ตอนที่ 2 ความต้องการในการเรียนรู้ และรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จำนวน 30 คน

2.3 หลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยโครงสร้างของหลักสูตร ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดหมาย 3) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5) คำอธิบายรายวิชา 6) หน่วยการเรียนรู้ 7) แผนจัดการเรียนรู้ และ 8) การวัดและประเมินผล

2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.894

2.5 แบบประเมินทักษะปฏิบัติการเป็นมัคคุเทศก์น้อย ใช้ประเมินนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการเรียนรู้ เรื่องมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว ประเด็นการประเมินประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเรื่องวัดไผ่โรงวัว บุคลิกภาพของการเป็นมัคคุเทศก์ มีจิตวิญญาณของการเป็นมัคคุเทศก์ และความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เกณฑ์การประเมินมี 4 ระดับคุณภาพ คือ 1) คะแนนเฉลี่ย 3.5 – 4 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับดีมาก 2) คะแนนเฉลี่ย 2.5 – 3.4 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับดี 3) คะแนนเฉลี่ย 1.6 – 2.4 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ และ 4) คะแนนเฉลี่ย 0–1.5 หมายถึง คุณภาพอยู่ในระดับปรับปรุง

2.6 แบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว ใช้ประเมินนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการเรียนรู้เรื่องมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว เกณฑ์การประเมิน มี 5 ระดับ คือ คะแนน 4.50– 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คะแนน 3.50–4.49 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คะแนน 2.50–3.49 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง คะแนน 1.50–2.49 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย และคะแนน 1.00–1.49 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบประเมินทักษะปฏิบัติ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติทดสอบที (t-test dependent) และวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) นำผลจากการประเมินมาปรับปรุงเป็นหลักสูตร

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า

1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ให้จัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา ในชุมชน สังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสาระที่ 1 มาตรฐาน ส 1.1 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้เพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น

1.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย ความหมายของหลักสูตร ความสำคัญของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร ความหมายการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตร และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เป็นตัวกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

1.4 สถานที่สำคัญทางพุทธประวัติในวัดไร่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มีสิ่งก่อสร้างสำคัญทางพุทธศาสนา และพุทธประวัติ ดังนี้ 1) สมเด็จพระพุทธโคดม 2) สมเด็จพระกุสันโธ 3) อุโบสถร้อยยอด 4) นิโครธาราม (พุทธวิหารร้อยยอด) 5) สถานที่ทรงตัดพระเมาลี 6) สถานที่บำเพ็ญทุกรกิริยา 7) สถานที่ประสูติ (วิหารมหายา) 8) สถานที่ตรัสรู้ 9) สถานที่แสดงปฐมเทศนา และ 10) สถานที่ปรินิพพาน ซึ่งสถานที่ก่อสร้างดังกล่าว เป็นแหล่งเรียนรู้ทางพุทธประวัติในวัดไร่โรงวัว ที่สร้างความภูมิใจให้กับชุมชน และต้องการอนุรักษ์และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

1.5 การสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จำนวน 1 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 6 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน เจ้าหน้าที่ในวัดไผ่โรงวัว จำนวน 2 คน และสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดไผ่โรงวัว จำนวน 30 คน มีความต้องการให้พัฒนาหลักสูตร โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น มาจัดการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติจริง

สรุปได้ว่าการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน จากนโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ต้องการให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตร ที่มีสาระเกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม โดยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักเลือกแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร นำมาพัฒนาทักษะด้านบุคลิกภาพการเป็นผู้นำ และสามารถพัฒนาสู่อาชีพได้ นักเรียนและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องการให้พัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง พบว่าการพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว มีโครงสร้างของหลักสูตร ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านหลักการ หลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว มุ่งเน้นจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรมโดยนำเทคโนโลยีและสื่อที่ทันสมัยใช้ในการจัดการเรียนรู้ ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัด นักเรียนสามารถปฏิบัติการเป็นมัคคุเทศก์ และอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้สู่เศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การประสานความร่วมมือของชุมชน

2.2 ด้านจุดหมาย มีดังนี้

2.2.1 เพื่อให้ นักเรียน มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับมัคคุเทศก์

2.2.2 เพื่อให้ นักเรียน มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ และการเป็นมัคคุเทศก์น้อย นำเที่ยว วัดไผ่โรงวัว โดยการปฏิบัติงานอย่างมีแบบแผน

2.2.3 เพื่อให้ นักเรียน เห็นคุณค่าการทำงาน มีนิสัยรักการทำงาน เห็นความสำคัญ และประโยชน์ที่ท้องถิ่น และประเทศชาติได้รับจากการท่องเที่ยว

2.3 ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน มีดังนี้

2.3.1 ความสามารถในการสื่อสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และสังคม

2.3.2 ความสามารถในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้ มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

2.3.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล

2.4 ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทย คือ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

2.5 ด้านโครงสร้างของหลักสูตรเรื่องมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 คำอธิบายรายวิชา “ชื่นชม บอกความสำคัญเกี่ยวกับสถานที่สำคัญทางพุทธประวัติ ตั้งแต่การประสูติ ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา จนถึงปรินิพพาน และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมต่อการเป็นมัคคุเทศก์”

2.5.2 หน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว เพิ่มหน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ภาคทฤษฎี เรื่อง ความรู้ความเข้าใจเรื่องมัคคุเทศก์ ใช้เวลาสอน 4 ชั่วโมง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ภาคปฏิบัติ เรื่อง ปฏิบัติการเป็นมัคคุเทศก์น้อย แนะนำสิ่งก่อสร้างทางพุทธประวัติภายในวัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วยสถานที่ประสูติ (วิหารมหายา) สถานที่ตรัสรู้ สถานที่แสดงปฐมเทศนา และสถานที่ปรินิพพาน ใช้เวลาสอน 8 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ เรื่องมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว

รายการ	เนื้อหา	เวลาเรียน/ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ภาคทฤษฎี	ความรู้ความเข้าใจเรื่องมัคคุเทศก์น้อย	4
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ภาคปฏิบัติ	ปฏิบัติการเป็นมัคคุเทศก์น้อย แนะนำสิ่งก่อสร้างทางพุทธประวัติ ภายในวัดไผ่โรงวัว	8

2.5.3 แผนการจัดการเรียนรู้ และเอกสารประกอบหลักสูตร โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่มทักษะปฏิบัติ และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นภาคทฤษฎีใช้เวลาสอนแผนละ 1 ชั่วโมง ประกอบด้วยแผนจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความหมาย ประวัติความเป็นมา และความสำคัญของมัคคุเทศก์ แผนจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องบทบาทหน้าที่ ประเภท และคุณลักษณะที่ดีของมัคคุเทศก์ แผนจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องมรรยาท การวางตัว และจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์ แผนจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องประวัติความเป็นมาของวัดไผ่โรงวัว ภาคปฏิบัติใช้เวลาสอนแผนละ 2 ชั่วโมง ประกอบด้วย แผนจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องสถานที่ประสูติ (วิหารมหายา) แผนจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องสถานที่ตรัสรู้ แผนจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่องสถานที่แสดงปฐมเทศนา และแผนจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่องสถานที่ปรินิพพาน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ ของหลักสูตร มัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เนื้อหา	เวลาเรียน (ชั่วโมง)		
	ทฤษฎี	ปฏิบัติ	รวม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความหมาย ประวัติความเป็นมา และความสำคัญของ มัคคุเทศก์	1	-	1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 บทบาทหน้าที่ประเภท และคุณลักษณะที่ดีของมัคคุเทศก์	1	-	1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 มรรยาท การวางตัว และจรรยาบรรณของมัคคุเทศก์	1	-	1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ประวัติความเป็นมาของวัดไผ่โรงวัว	1	-	1
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 สถานที่ประสูติ (วิหารมหายา)	-	2	2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 สถานที่ตรัสรู้	-	2	2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 สถานที่แสดงปฐมเทศนา	-	2	2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 สถานที่ปรินิพพาน	-	2	2

2.5.4 กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้การศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาที่น้อย นำเที่ยววัดไผ่โรงวัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นไปตามจุดประสงค์ข้างต้น จึงได้ กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้ 1) จัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) จัดกิจกรรม การเรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) จัดกิจกรรม ที่หลากหลาย เช่น การศึกษาจากสื่อใบงาน ใบความรู้ สื่อของจริง การฝึกปฏิบัติการเป็นมัคคุเทศก์น้อย

2.5.5 สื่อการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีดังนี้ 1) เอกสาร ตำรา 2) ใบความรู้ 3) ใบงาน 4) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้แต่ละบุคคลและแบบกลุ่ม 5) แบบประเมินผลงาน แต่ละบุคคล และแต่ละกลุ่ม 6) รูปภาพเกี่ยวกับวัดไผ่โรงวัว 7) CD การแนะนำแหล่งเรียนรู้ใน วัดไผ่โรงวัว และ 8) การฝึกปฏิบัติจริง

2.5.6 การวัดและการประเมินผล หลักสูตรมัธยมศึกษาที่น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวัดให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือด้านความรู้ความเข้าใจ เรื่องมัคคุเทศก์ ด้วยประเมินผลระหว่างเรียน ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรม ประเมินหลังเรียนด้วย การตรวจผลงานจากใบงาน

สรุปขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร พบว่า การพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาที่น้อย นำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี หลักสูตรมีความเหมาะสมตามโครงสร้าง ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คำอธิบาย รายวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยเนื้อหาแบ่งเป็นภาคทฤษฎี และ ภาคปฏิบัติ ซึ่งผลการประเมินหลักสูตรฉบับร่าง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฉบับร่าง พบว่า ผู้วิจัยทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับ ความหมายของมัคคุเทศก์ ประวัติ ความเป็นมาของมัคคุเทศก์ และความสำคัญของมัคคุเทศก์ โดยครูและนักเรียนสนทนาร่วมกันถึง อาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นักเรียนยกตัวอย่างถึงอาชีพต่าง ๆ ที่เกิดจากการท่องเที่ยว แบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 5 คน ศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความหมาย ประวัติความเป็นมา และความสำคัญ ของอาชีพมัคคุเทศก์ และระดมพลังสมองช่วยกันเขียนบันทึกสรุปข้อความรู้ลงในใบงานที่ 1 พบว่า นักเรียนตั้งใจศึกษา มีทักษะกระบวนการกลุ่มที่ดี ตอบคำถามในใบงานได้ถูกต้อง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของมัคคุเทศก์ ประเภทของมัคคุเทศก์ และคุณลักษณะที่ดีของมัคคุเทศก์ โดยครูและนักเรียนสนทนาซักถามถึง เรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับอาชีพมัคคุเทศก์ ศึกษาจาก CD เรื่อง บทบาท หน้าที่ ประเภท และคุณลักษณะ ที่ดีของมัคคุเทศก์ แบ่งกลุ่มร่วมกันศึกษา ค้นคว้า เนื้อหาความรู้ในใบความรู้ และระดมพลังสมอง ช่วยกันเขียนบันทึกสรุปข้อความรู้ ลงในใบงานที่ 2 และ 4 พบว่า นักเรียนสนุกสนานในการเรียนรู้ จากสื่อ ตอบคำถามจากใบงานได้ถูกต้อง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับมรณาทและการวางตัวของมคฺคเทศก์ และจรรยาบรรณของมคฺคเทศก์ โดยครูและนักเรียนสนทนาซักถามถึงเรื่องมรณาททั่ว ๆ ไปในสังคม โดยให้นักเรียนยกตัวอย่างมรณาทที่ดี แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษาในใบความรู้ที่ 3 ช่วยกันคิด แสดงบทบาทสมมติในการเป็นมคฺคเทศก์นำเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวที่ประทับใจ พบว่า นักเรียนสนุกสนานในกิจกรรมบทบาทสมมติ และแสดงได้ดี มีความเข้าใจเรื่องมคฺคเทศก์ดีขึ้น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับแผนผังที่ตั้งวัดไผ่โรงวัว และความสำคัญของสิ่งก่อสร้างในวัดไผ่โรงวัว โดยศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์ เรื่องราวของวัดไผ่โรงวัว พบว่า นักเรียนสนใจศึกษา กล่าวแสดงออกในการตอบคำถาม สนุกสนานในการเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับ จุดเที่ยวชมสถานที่ประสูติในวัดไผ่โรงวัว โดยครูนำวีดิทัศน์ แนะนำสถานที่ประสูติ ให้นักเรียนศึกษา หลังจากนั้นนำนักเรียนออกไปเรียนนอกสถานที่ คือ สถานที่ประสูติจำลอง ในวัดไผ่โรงวัว ให้นักเรียนจับคู่ตามความสมัครใจของตนเอง ช่วยกันแนะนำสถานที่ประสูติในวัดไผ่โรงวัว รายละเอียดตามใบความรู้ พบว่า นักเรียนกล่าวพูด กล่าวแสดงออก และปฏิบัติหน้าที่มคฺคเทศก์ได้ดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับ จุดเที่ยวชมสถานที่ตรัสรู้ในวัดไผ่โรงวัว โดยครูนำวีดิทัศน์ แนะนำสถานที่ตรัสรู้ ให้นักเรียนศึกษา หลังจากนั้นนำนักเรียนออกไปเรียนนอกสถานที่ คือ สถานที่ตรัสรู้จำลองในวัดไผ่โรงวัว ให้นักเรียนจับคู่ตามความสมัครใจของตนเอง ช่วยกันแนะนำสถานที่ตรัสรู้ในวัดไผ่โรงวัว รายละเอียดตามใบความรู้ พบว่า นักเรียนกล่าวพูด กล่าวแสดงออก และปฏิบัติหน้าที่มคฺคเทศก์ได้ดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับจุดเที่ยวชมสถานที่แสดงปฐมเทศนาในวัดไผ่โรงวัว โดยครูนำวีดิทัศน์ แนะนำสถานที่แสดงปฐมเทศนา ให้นักเรียนศึกษา หลังจากนั้นนำนักเรียนออกไปเรียนนอกสถานที่ คือ สถานที่แสดงปฐมเทศนาจำลอง ในวัดไผ่โรงวัว ให้นักเรียนจับคู่ตามความสมัครใจของตนเอง ช่วยกันแนะนำสถานที่แสดงปฐมเทศนาในวัดไผ่โรงวัว รายละเอียดตามใบความรู้ พบว่า นักเรียนกล่าวพูด กล่าวแสดงออก และปฏิบัติหน้าที่มคฺคเทศก์ได้ดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับจุดเที่ยวชมสถานที่ปรินิพพาน ในวัดไผ่โรงวัว โดยครูนำวีดิทัศน์ แนะนำสถานที่ปรินิพพาน ให้นักเรียนศึกษา หลังจากนั้น นำนักเรียนออกไปเรียนนอกสถานที่ คือ สถานที่ปรินิพพานจำลอง ในวัดไผ่โรงวัว ให้นักเรียนจับคู่ตามความสมัครใจของตนเอง โดยให้ช่วยกันแนะนำสถานที่ปรินิพพานในวัดไผ่โรงวัว รายละเอียดตามใบความรู้ พบว่า นักเรียนกล่าวพูด กล่าวแสดงออก และปฏิบัติหน้าที่มคฺคเทศก์ได้ดี

สรุปขั้นการทดลองใช้หลักสูตรมคฺคเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนสนใจเรียน สนุกสนานในการร่วมกิจกรรมการเป็นมคฺคเทศก์น้อย แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในวัดไผ่โรงวัว ด้วยบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นมคฺคเทศก์

4. ผลการนำไปใช้ในสภาพการเรียนการสอนจริง พบว่า

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 30 คน นำเสนอรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการใช้หลักสูตร

ผลสัมฤทธิ์	จำนวน	คะแนน	ส่วนเบี่ยงเบน	t-test	p-value
	นักเรียน	เฉลี่ย	มาตรฐาน		
	(n)	(\bar{X})	(S.D.)		
ก่อนการใช้หลักสูตร	30	12.00	2.636	17.790*	.000
หลังการใช้หลักสูตร	30	24.90	2.174		

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

4.2 ทักษะปฏิบัติ การประเมินคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ด้านการปฏิบัติหน้าที่มัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไฟโรงวัด ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 8 แผนการจัดการเรียนรู้ ของหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไฟโรงวัด แสดงผลรวมของการประเมินทักษะปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปรากฏผล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ยทักษะปฏิบัติ เรื่องมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไฟโรงวัด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

(n=30)

ประเด็นการประเมินทักษะปฏิบัติ	คะแนนทักษะปฏิบัติ		
	(\bar{X})	S.D.	แปลผล
1. บุคลิกภาพของการเป็นมัคคุเทศก์	3.90	0.40	ดีมาก
2. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องวัดไฟโรงวัด	3.83	0.44	ดีมาก
3. มีจิตวิญญาณของการเป็นมัคคุเทศก์	3.80	0.46	ดีมาก
4. ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	3.86	0.43	ดีมาก
รวมเฉลี่ย	3.85	0.43	ดีมาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ทักษะปฏิบัติโดยภาพรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.43)

4.3 ความพึงพอใจต่อหลักสูตร การประเมินผลความพึงพอใจต่อหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อย นำเที่ยววัดไผ่โรงวัว ซึ่งมีประเด็นการประเมิน จำนวน 9 ข้อ เกณฑ์การประเมินเป็น 5 ระดับ พึงพอใจระดับมากที่สุด พึงพอใจระดับมาก พึงพอใจระดับปานกลาง พึงพอใจระดับน้อย และพึงพอใจระดับน้อยที่สุดผลปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 คะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว

(n=30)

รายการประเมิน	คะแนนความพึงพอใจ		
	(\bar{X})	S.D.	แปลผล
1. เนื้อหาสาระเรื่องมัคคุเทศก์น้อยเป็นเรื่องที่นักเรียนชอบและสนใจ	4.50	0.50	มากที่สุด
2. นักเรียนได้รับความรู้หลังการเรียนรู้จากหลักสูตรเรื่องมัคคุเทศก์น้อย	4.90	0.30	มากที่สุด
3. สถานที่ในวัดไผ่โรงวัวที่น่าเสนอนักท่องเที่ยวตรงกับสาระพระพุทธศาสนา	4.60	0.49	มากที่สุด
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สนุกสนาน	4.60	0.49	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติเป็นมัคคุเทศก์น้อย	4.66	0.47	มากที่สุด
6. นักเรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์โดยตรง	4.90	0.30	มากที่สุด
7. หลักสูตรมัคคุเทศก์น้อย เป็นเรื่องที่เรียนรู้ได้ง่ายเหมาะสมกับนักเรียน	4.83	0.37	มากที่สุด
8. นักเรียนสามารถนำความรู้จากหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อย มาใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.13	0.60	มาก
9. นักเรียนคิดว่าหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัวเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	4.50	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.62	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจต่อหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, S.D = 0.45)

ทั้งนี้เมื่อนำหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ฉบับร่าง) ไปใช้ พบข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องเนื้อหาขั้นตอนการปฏิบัติจริง ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาปรับแก้ โดยเพิ่มกิจกรรมทักษะปฏิบัติในแผนจัดการเรียนรู้ที่ 5 6 7 และ 8 ขั้นตอนการพูดแนะนำตัวมัคคุเทศก์ และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวซักถามข้อสงสัย ซึ่งเดิมไม่ได้กำหนดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติ

สรุป ผลการประเมินและการปรับปรุงหลักสูตร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะปฏิบัติการเป็นมัคคุเทศก์น้อย อยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจต่อหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด และการปรับปรุงหลักสูตร โดยเพิ่มเนื้อหาเรื่องขั้นตอนการพูดแนะนำตัวมัคคุเทศก์ และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวซักถาม ข้อสงสัย ในแผนจัดการเรียนรู้ที่ 5 6 7 และ 8 ซึ่งเดิมไม่ได้กำหนดกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน พบว่า นโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ต้องการให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตร ที่มีสาระเกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม โดยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร นำมาพัฒนาทักษะด้านบุคลิกภาพการเป็นผู้นำ และสามารถพัฒนาสู่อาชีพได้ นักเรียนและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องการให้พัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 11-13) ให้มีความสำคัญ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การฝึกทักษะในการเป็นมัคคุเทศก์ ทำให้นักเรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ ห่วงแหนรักษาทรัพยากร ใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด จะได้เรียนรู้ระบบการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีบุคลิกทั่วไปดี มีศิลปะในการพูด (บุปผาคูมมานนท์, 2528: 10) สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร สมประสงค์ (2553: 100) ได้วิจัยการพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ อำเภอหนองใหญ่

จังหวัดชลบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า โครงสร้างหลักสูตรและผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่า หลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว มีความเหมาะสมตามโครงสร้าง ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คำอธิบายรายวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยเนื้อหาแบ่งเป็นภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ซึ่งผลการประเมินหลักสูตรฉบับร่าง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2-30) ระบุว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมี หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับปรมาโมทย์ จันทร์เรือง (2552: 30) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญคือ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของวันดี จุฬานิชย์ (2551: 141) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องท่องเที่ยวเมืองแก่งคอย จังหวัดสระบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีกระบวนการในการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน พบว่า หลักสูตรประกอบด้วย ความสำคัญ หลักการ วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย สาระการเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียน ขอบข่ายเนื้อหา และโครงสร้างหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของเดือนใจ น้อยแก้ว (2552: 1) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา “เที่ยวดอนเจดีย์” กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ด้านข้อมูลพื้นฐาน ผู้เกี่ยวข้องมีความต้องการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรกับสภาพปัญหาของชุมชนท้องถิ่น ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องเหมาะสม

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยววัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนสนใจเรียน สนุกสนานในการร่วมกิจกรรมการเป็นมัคคุเทศก์น้อย แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวทางพุทธศาสนาในวัดไผ่โรงวัว ด้วยบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นมัคคุเทศก์ สอดคล้องกับแนวคิดของสุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 21) ได้กล่าวว่า “หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดมรดกประสพการณ์แก่ผู้เรียน อันเปรียบเสมือนแผนที่หรือเข็มทิศที่จะนำทางในการจัดการศึกษาให้บรรลุผล” และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิชัย หิรัญวงษ์ (2547: 67) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยวบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยวบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติได้ มีบุคลิกภาพดี มีความเป็นผู้นำ สามารถนำเพื่อนเที่ยวชมได้อย่างไม่เงิน

พุดจาสุภาพลคล้องแคล้ว ออกเสียงชัดเจนสามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้และสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจมาศ ศรีนวล (2554: 131-132) ได้วิจัยพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา เรื่องเที่ยวคุ้มขุนแผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า สถาบันการศึกษาองค์กรต่าง ๆ และชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนตามสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และนักเรียน พบว่า หลักสูตรเรื่องเที่ยวคุ้มขุนแผนมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นักเรียนให้ความสนใจและตั้งใจในการศึกษา มีความสนุกสนานกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. ผลการประเมินและการปรับปรุงหลักสูตร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะปฏิบัติการเป็นมัคคุเทศก์น้อย อยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจต่อหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิมล ติณณ์เตชะภณ (2550: 80) ได้ศึกษายุทธศาสตร์ในการพัฒนา มัคคุเทศก์น้อย ตลาดน้ำลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า หลังจากการฝึกอบรมระยะสั้นแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความสามารถ ในการสื่อสารภาษาไทยเพียงอย่างเดียว เรื่องบุคลิกภาพ ในการเป็นมัคคุเทศก์น้อยส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก หลังจากการฝึกอบรมระยะสั้นแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความสามารถสูงกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของพระบุญเพ็ง วรรณโม (สิงห์คำ) (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของมัคคุเทศก์น้อยที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีวัดเนรมิตวิปัสสนา อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของมัคคุเทศก์น้อยที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในวัดเนรมิตวิปัสสนา ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำเที่ยว ด้านการอธิบาย เชื่อมโยงหลักธรรม ด้านการปฏิบัติธรรม ด้านพิธีกรรม และด้านการเป็นชาวพุทธที่ดี โดยรวมทุก ๆ ด้าน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีประไพ ฤทธิพร (2554: 141-143) ได้วิจัยพัฒนาหลักสูตร เรื่องตลาดเก่าห้อง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมในการอนุรักษ์ตลาดเก่าห้อง อยู่ในระดับมาก และเจตคติต่อการเรียนรู้หลักสูตรเรื่องตลาดเก่าห้อง อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. ครูควรศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้เข้าใจ ก่อนจัดการเรียนการสอน สามารถนำหลักสูตรไปใช้เพื่อประโยชน์สูงสุดที่เกิดกับนักเรียน

2. โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการค้นคว้าเกี่ยวกับสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนาในวัดไร่โรงวัว เพื่อให้นักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้คุ้มค่า
3. จากการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีเนื้อหาในใบความรู้ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เนื้อหาเข้าใจง่าย รูปแบบน่าสนใจ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้
4. จากการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดประสบการณ์ตรง ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้โดยตรง
5. ควรนำหลักสูตรไปใช้กับนักเรียนที่มีวัยใกล้เคียงกันและควรใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะมากขึ้น
6. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนให้ความสนใจเรียน ต้องการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดี ครูควรพานักเรียนศึกษานอกสถานที่ให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยและพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับสถานที่สำคัญอื่น ที่มีในชุมชน เพื่อเป็นการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้สู่สังคมภายนอกให้รู้จัก
2. ควรมีการทำวิจัยและพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนสู่อำเภอ
3. การทำวิจัยและพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นครั้งต่อไปควรใช้เนื้อหาในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่น

สรุป

การดำเนินการวิจัย หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับวัดไร่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ต้องการให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรที่มีสาระเกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม โดยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักเลือกแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร นำมาพัฒนาทักษะด้านบุคลิกภาพ การเป็นผู้นำ และสามารถพัฒนาสู่อำเภอได้ นักเรียนและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการให้พัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับวัดไร่โรงวัว โดยมีผลการประเมินและการปรับปรุงหลักสูตรด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านทักษะปฏิบัติการเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับมาก ด้านความพึงพอใจต่อหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด และการปรับปรุงหลักสูตร เพิ่มเนื้อหาแผนจัดการเรียนรู้ที่ 5 6 7 และ 8 ปรับคำถามแบบทดสอบข้อที่ 5 9 18 และ 21

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2540). **ท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2546). **โครงการอบรมอาสาสมัครส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดสุพรรณบุรี**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- จิราพร สมประสงค์. (2553). **การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: อลีนเพลส.
- เตือนใจ น้อยแก้ว. (2552). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา “เที่ยวดอนเจดีย์” กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- นันทิชัย หิรัญวงษ์. (2547). **การพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาที่น้อยนำเที่ยวบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- บุปผา คุมมานนท์. (2528). **หลักสูตรมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: กรมการฝึกหัดครู.
- เบญจมาศ ศรีนิวล. (2554). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา เรื่องเที่ยวคุ้มขุนแผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ปราโมทย์ จันทรเรือง. (2552). **การพัฒนาหลักสูตร**. ลพบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พระบุญเพ็ง วรรณโม (สิงห์คำ). (2551). **ศึกษาบทบาทของมัธยมศึกษาที่น้อยที่มีต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีวัดเนรมิตวิปัสสนา อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

- วรวิมล ตีฉนวนเตชะภณ. (2550). ยุทธศาสตร์ในการพัฒนามัคคุเทศก์น้อยตลาดน้ำลำพญา
อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ยุทธศาสตร์การพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- วันดี จุพานิชย์. (2551). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องท่องเที่ยวเมืองแก่งคอย จังหวัด
สระบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศรีประไพ ฤทธิพร. (2554). พัฒนาหลักสูตร เรื่องตลาดเก้าห้อง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอบางปลาม้า
จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ
การสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี. (2547). ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ. 2547- 2550.
สุพรรณบุรี: ม.ป.ท.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่: The Knowledge
Center.